

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 "
Negyed évre	3 "
Videki előfizetők bélyegköltsége egész évre	2 "

Felélős szerkesztő és laptulajdonos

SZATHMÁRY ZOLTÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 11c földszint balra, (Piac felől 3-ik ajtó).

Hirdetések feladhatók a Horvitz-nyomdában, és a „Debreczen” kiadóhivatalában Darabos-u. 7.

Háborus jegyzetek.

Alaposan megváltoztak az idők, hogy a finom és nyugodt angol parlamentben az ellenzék szónokai a lámpavasra tesznek félreérthetetlen célzásokat, melyeknek a kormány tagjai volnának a kívánatos függelékei.

Néhány hónap alatt mennyi gőg zuhant a porba! Valóságos axiomákról derül ki, hogy üres buborékok. A verhetetlen orosz hadsereg... a kimeríthetetlenül gazdag Franciaország... Anglia, a világ bankára... Ma Londonban, Párisban és Pétervárott rémülettel néznek a jövőbe, melynek perspektívájában immár ott van a lámpavas.

Ezt a kellemetlen képet az angol alsóházban a municiógyártás fokozásáról szóló bill benyújtása váltotta ki.

A háboru tizenegyedik hónapjában konstatalta az új munició főminiszter, hogy a végleges győzelem vagy vereség kérdése az, hogy elég-e a hadseregnek a lövészersze? Ugyanekkor azonban a világ leggyorsabb nemzete hadikölcsönért látszlag százszázalékos kamatot, a valóságban azonban százszázalékos kamatot akar fizetni, amire száz év óta nem volt még példa.

A Napoleon ellen viselt háború történt meg, hogy egyes országok azt az ajánlatot tették hitelezőiknek, hogy új tőkék kölcsönzése fejében már meglevő követeléseik kamatlábát fölemelhetik. Ezt a formát most az angol kincstár első lordja azzal teszi még rikitőbban jellemzővé, hogy valósággal kényszerkölcsönre változtatja. Fölszólítja az áldozatkész lelkesedéstől ájuldozó angol népet, hogy annál is inkább fizessen, mert különben eddigi jegyzései értéktelenné válnak.

Történik pedig ez akkor, mikor Németország tizennégy milliárdos, mi hét milliárdos hadikölcsönt könnyűszerrel felajánlottunk a háboru céljaira, s mikor a saját fizetőképességére valósággal beteges önbizalommal és

nemzeti büszkeséggel néző világhatalomnak – csak hat milliárdra van szüksége!

A kisérteties hangulatot még fenyegetőbbé teszi a Franciaországból egyre hangosabban átzuduló szemrehányások moraja és az orosz bukás.

Miklós cár, aki most a frontra utazott, az Oroszország felett terpeszkedő nehéz bal-szerencse sulya alatt görnyedve, — ugyanazt mondhatja Nikolajevics Miklós nagyhercegnek, amit egykor Augustus Városnak: Add vissza légióimat! Válaszul a moszkvai körutakon egyre elszántabban nézegeti az elkeseredett, a haragtól és a bosszuvágytól őrjöngő nép a lámpavasakat...

SOMOSSY LÁSZLÓ DEBRECZENBEN, KISTEMPLOM-BAZAR.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnvegáruhá.

SZABOTT ÁRAK. ELŐZÉKENY KISZOLGÁLAS.

Krónika.

Lembergii mars.

„Nem birom pajtás, már tovább!...” „Csak rajta, Édös komám, szorítsd még egy kicsinyt!...”
„A talpam vérös... mögfullaszt a hőség!...”
„É'hun e', nézd, hisz' már idekacsint...
Már itt is van... „Hej! messze az még, Pétor,
Nem állom már a port. mög a napot...”
Már roskadozva lép... s jó cimborája
E pillanatban ép' golyót kapott...

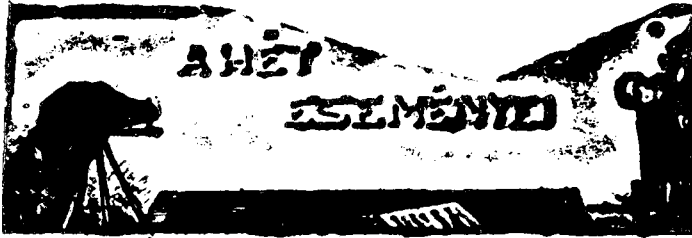
„Hejh az irgalmát! — átlőtték a vállam...
 Kedves komám, segíts az istenért...“
 S megvérzett talpu, beteg, fáradt társa
 Kötí sebét. — megállítja a vért
 És elcsigázott testét megfeszítve
 A sebesültet támogatva lép.
 Ki még imént majd hogy nem félhalott volt....
 S vonszolja azt... a célhoz. közelébb...

*

Tombolva zugó, boldog emberárban
 Lemberg utcáin áll a két baka...
 A nap hanyatlik... biboros korongja
 Verben megyen le itt az éjszaka...
 S míg ittasultan, sirva meg zokogva
 Borul egymásra gazdagja, szegényje,
 A két baka kebléből mély fohász tör
 Az ég felé... és suttojják: „mögérte!...“

Debreczen, 1915. július 2.

Kemény Lajos.

— **Debreczeni hősök.** Gyönyörűsége szerep jut a világ legnagyobb háborujának történetében a hajdusági, közelebbről debreczeni fiukból sorozott debreczeni ezredeknek. A 39-ik gyalogezred királyi kitüntetéséről már megemlékeztünk, szívünk hazafias büszkeséggel szívta magába azt legfelsőbb helyről jött dícséretet, amelylyel a magyar-osztrák vezérkar hivatalos jelentése az olasz harctér talján verő ezredei közt egyedül a 3-ik honvéd gyalogezred vitézségét emelte ki. Természetes, hogy a debreczeni honvédbakák Farkas Vince ezredes vezetése alatt pocskolták össze a krni olasz tollas gyalogságot. Sok-sok tollas csákónak nem akad gazdája ott a nagy futásban és sok-sok örökre árván maradt a hegyszakadékokban. Mert a debreczeni honvéd bakák méltó utasai a régi magyar honvédségnek. Hogy az Isten adjon kitartást továbbbi hősi küzdelmeihez.

— **Debreczen közügyei,** ha meg is érzik a háborus viszonyokat, de alapjában véve nem nagyon sanylik meg. Városunk vezetősége, — igen helyesen úgy gondolkozik, hogy a jövő békés időért dol-

gozni most is a legfőbb feladat és hazafias kötelesség. Mi nekünk is harcolni kell a sok-sok kulturális haladást gátló körülményekkel. A debreczeni egyetem ügyének nem szabad a háborus pénztelenség miatt elbukni és hála a magyar közművelődési kormányzat igazán atyafiságos jóindulatának, nem is szenvedtek halasztást a debreczeni építkezések. A polgármester és kulturatanácsos egy budapesti uttal 8 milliót szerzett a városnak 4 százalékos kultusz kölcsönképen. Az egyetemi oktatás zászlója így vígan leng a kollégium ormán s biztatóan int az egyetemivé lett város felett.

— **A debreczeni csata** miatt, Nagy Sándor hősi küzdelme felett veszekszik egymással két fővárosi lap. És az élőhajútt Görgey Artur gyalázásában látja a legszébb hazafiságot az egyik, egy olyan hadparancs alapján, amelyről a tudományos kutatás régen megállapította, hogy falsum, hamisított okmány. — Igazán most, mikor az orosz cár egyre-másra keresi a bünbakkokat a refiráló tábornokok közt s mikor a hadiszerencse csalfasága már csak utóbiának látszik, ellenben bizonyos, hogy a szervezettebb, nagyobb erő győzedelmeskedik, különösen a demoralizált tömegek felett, — mostanság ismételjük, nem kívánatos arról beszélni, hogy e Nagy Sándor u. n. Korponai-féle kiegyesített kaszákkal ellátott nemzetőrei, sok ütközetben kimerült honvédei miért veszítették el a tiszszere sen erős orosz hadsereggel szemben a csatát s hogy Görgey vajjon miért is nem akarta vágóhídra vinni azt a 30.000 embert, ami még Világosnál megmenthető volt a végelpusztulás elől.

— **A kolera.** A magyar példabeszéd azt tartja, hogy nem az a legény, aki ül, hanem aki állja. Hogy Debreczenbe behurcolták a kolerát a muszka foglyok, — akik Szentpétervárt is megfertőzték, — ezen nem lehet csodálkozni. Ellenben, ha igaz amit a főkapitány jelentett, — és ő nem igen szokott valótlant állítani, hogy ugyanis 48 óra alatt sem a táborban, sem a polgárság közt egyetlen gyanus megbetegedés sem fordult elő, skkor Debreczen város közegészségügyi ellenőrzése jelesen tette le a vizsgát. Nincs az a dícséret, amit a hatóság és a rendőrség, no meg első sorban derék orvosaink meg ne érdemelnének.

— **Hát a főkapitánynak** ki is jár az elismerés, ha más oldalról is. Még Teleky Ilona ő primadonnasága is megirigyelhette volna azt a népszerűséget, a mellyel valósággal elhalmozta a csütörtöki közgyűlés s azokat a tapsokat, amiket a zöld asztalok közt aratott, abból az alkalomból, hogy nyakon fogta piaci drágaságot. És nagyon helyesen is volt így. Az elismerésből kijutott a tanácsnak is, amelynek kebeléből indult ki az egész országra szóló akció. — Hiszen a mozgalom egyedüli letéteményeseként M á r k Endre

utazott Budapestre, arra a kongresszusra, amely az egész ország piacait hivatva volt megrendszabályozni.

— **Szentgyörgyi Mártát** nem hiába dicsértük. Most legutóbb Zsuzsi kisasszonyban lépett fel a Vigszínházban s mint értesülünk, igen nagy sikert aratott. — Bizony öreg hiba, hogy a háborus bonyodalmak közt a debreczeni színház jövő szezonzja számára nem sikerült ezt a kiváló szubrettprimadonnát itt tartani s hogy a kassai szinigazgató nagyon is tudva talentumát értékelni, — sietett elszerződtetni tőlünk.

— **A városi levéltár újjászervezése** új utakat, mesgyékét szánt a tudományos történelmi kutatások számára. Lehetetlen örömmel nem üdvözölni azt az akció, melyet egyébként a legmelegebben támogat a kultusz-kormány is. Soha ez a minisztérium nem volt annyi elismeréssel Debreczen iránt, mint most, amikor tudományos intézményeinket igazán a maga hatalmas erkölcsi súlyával támogatja, kézen fogva vezet. Muzeumunk is gyönyörűen fejlődik az öreg Zoltay Lajos vezetése alatt s alig egy évtized után számottevő lett a vidéki ily természetű intézmények közt. Örömmel szegezzük le ezt a tényt, mely a város kulturaprogramjára élénk világot vet.

— **Szomorúan néznek le** Petőfi, Kazinczy Kölcsey, Jókai, meg a többi költő, irói fejedelem a debreczeni színház szobor grufjai közül. — A debreczeni színház vakolata hulldogál, kerítése kidőlni készül. Így fest a két új impozáns palota közt a legjobban megépített, szép stílu magyar színház. Mert a debreczeni színháznak hire van, mint kifogástalan alkotásnak messze földön is. Hát bizony, nagyon sürgősen kell javitgatnunk rajta, kívül is, belül is, ugy ideiglenesen. A háboru után, boldogabb idők beálltával meg alaposan tatarozást kell elrendelni, hogy a nagykölcsonős, meg a pénzügyigazgatóság palotája közt egy pillanatra se szégyelhesse magát. Jobban mondva mi se szégyenkezzünk elavult külseje miatt.

— **A debreczeni két zenede** egyzsűlése nagy nyereség Debreczen zenei oktatására és általában városunk zenei életére. Igv vállvetett, közös munkával igazán az ország első Zenedéje lehet Debreczen város Zeneiskolája, ahol a magasabb stílu művészi oktatás sokat nyer P. Nagy Zoltán bevélasztásával. Mi a debreczeni zenede tanári karára olyan nagy nyereségnek tartjuk ennek a kiváló művészembernek a megnyerését, hogy a zenede felvirágzása iránt, csak a legszebb reményeket táplálhatjuk. P. Nagy Zoltán hisszük, hogy új stílust és tomust visz bele a zenede igazgatásába is, amint az kívánatos is, hogy megfelelő befolyásra tehessen szert az egész igazgatásban. A debreczeni zenede nemes lelkü alapítói, örömmel állapítják meg a közgyűlés bölcsességét a két zenede egyesítésére vonatkozó határozatban.

— **A népfürdő** eszméjét megpendítette Márk Endre polgármester a városi tanács egyik tanácskozása alkalmából. Az új polgármesternek kiváló érzeke van a szociális és pedig egészséges népjóléti intézmények iránt, amit egy-egy megjegyzésével, közbeszólásával is elárul. Persze egyelőre a háboru miatt a debreczeni népfürdő ügye nem lehet aktuális. Most ugy is fürdünk, sőt nyakig vagyunk a sok bajban. De majd elkövetkezik az az idő is, mikor ez a sokáig nem halasztható kérdés is megoldást fog nyerni.

— **X Janatka Alajos virágkereskedése**, mely 20 év óta áll fenn Debreczenben; nagy gondot fordít arra, hogy a közönség mindeu szezonzban megkapja a maga divatos műirágait. Legolcsóbb, legszolidabb beszerzési forrás, cserepes és kivészi kivitelü virágokban, csokrokban, sirkoszorukban, cserepes és ültetendő virágokban. Piac-utca 59. Telefon 8—44. szám.

Mindennemü könyvnyomdai munkát izlésesen és jutányos árban készít: Horovitz Zsigmond könyvnyomdája Debreczen, Darabos-utca 7.

APOLLO

MOZGÓSZÍNHÁZ

Ma szombaton. Délután 6 órákor mérsékelt, 9 órákor emelt helyárrakkal.

Györgyike hercegnő

kinemaszkeccs 4 szinpadi és 4 filmrészben, ének és táncokkal.

Hadbavonultakról

felvételek, nagytítások művészi kivitelben eszközölhetők

NÉMETHY műtermében,
Piacz-utca 42. szám alatt.

Alföldi Takarékpénztár Debreczenben.

Piac-utca 16. szám saját palota.

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betétállomány nyolcmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

ÜZLETÁGAI: Takarékbetétek, csekkszámlák. Váltóleszámitolás, törlesztés és jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áru-raktár, Safe-deposit (magánletépként).

Affiliált intézetei: Kabai takarékpénztár r.-l., Nádudvari takarékpénztár r.-l., Hajdunánási gazdasági bank r.-l., Fióktelep Vámospércs.

Nem fáj a feje másnap, ha
'LITRE' pezsgőt iszik

Ha a harctéren levő hozzátartozójának nagy szíveséget akar tenni, azonnal küldjön neki egy tubus

'LYPTOL'-t,

mely ragályos betegségeket terjesztő tetvek és más férgek ellen a legjobb.
Ára 1 korona.

Főraktár: Dr. Szelényi Árpád gyógyszerésznél Debreczen, Piacz-utca 30. szám. „Kosuth“ patika.

TÖRLEY

TALISMAN-CASINO-RÉSERVÉ

: Magyarországon egyik legrégebb, :
legjobb és legolcsóbb lap az immár
: negyvenhetedik évfolyamban levő :

„Debreczen”

Előfizetési ára helyben negyedévre 2 K 50 fill.
Megrendelhető a kiadóhivatalban: Debreczen,
Darabos-utca 7. szám alatt. Telefonszám 4-12.

Hirdetéseket a legjutányosabb árban vesz fel.

Horovitz Zsigmond könyvnyomdája Debreczen, Darabos-utca 7. szám.